

Guia per
l'impuls del català
de l'Alguer
de part de
les institucions
públiques

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Què puc fer jo per l'alguerés?

Guia per l'impuls del català de l'Alguer de part de les institucions públiques.

L'alguerés o català de l'Alguer és la llengua pròpia de la ciutat de l'Alguer. Per més de 700 anys, los algueresos havem parlat continuativament en català i havem incorporat la població *nouvenguda* en la nostra llengua. Dels anys 50/60 del secul passat, però, vivim un procés de substitució lingüística en favor de l'italià que ha fet que tantes generacions de algueresos no transmetin la llengua i que tants nous algueresos no l'aprenquin. No obstant això, l'Alguer és una ciutat amb una cultura popular assai viva.

Lo resultat d'aqueixa reducció de parlants és que, a més de ésser una minoria lingüística a Sardenya i Itàlia, los parlants de català de l'Alguer veiem com la nostra llengua se troba amenaçada. L'informe EuroMosaic (The production and reproduction of the minority language groups in the European Union) la situava lo 1996 com una llengua minoritària entre les més poc reconeixudes, amb solament 9 punts en una escala de 28 punts i la pitjor situació de vitalitat i reconeixement dels territoris de parla catalana, incluída la situació del català a França.

Les leis actualment en vigor, conjuntament amb la correcta aplicació de la protecció internacional, tengeríven de permetre de posar les bases per la recuperació de l'alguerés, amb mesures finalitzades a la tutela, valorització i promoció. Parlem de la lei estatal 15 de desembre de 1999, n. 482, *Norme in materia di tutela delle minoranze linguistiche storiche*, i de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22, *Disciplina della politica linguistica regionale*.

Revitalitzar l'alguerés no serà possible sense una actuació decidida de les administracions públiques. Aqueixa guia va dirigida a les persones amb responsabilitat a les institucions públiques, del Municipi de l'Alguer, de la Província de Sàsser, de la Regió Autònoma de Sardenya i del Govern italià a l'ísula.

No saps què fer per l'alguerés? Te convidem a la llegir!

Plataforma per la Llengua l'Alguer

A. Ús per part de l'administració

A1. Denominació bilingüe visible

- Als oficis;
- A les societats participades o institucions de les quals fa part;
- Als mercats municipals;
- A les palestres municipals.

Referiment normatiu: L'article 10 de la lei estatal 15 de desembre de 1999, n. 482 estableix que los municipis de les minories lingüístiques poden acordar l'adopció dels topònims conformes a les tradicions i usos locals, que acompanyaran los topònims oficials. L'article 8 de la mateixa lei preveu que en les oficines de l'administració pública en aqueixos municipis serà consentit l'ús oral i escrit en la llengua de la minoria. L'article 12 de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22 estableix que la Regió Autònoma de Sardenya promourà i sostindrà l'ús de les llengües de les minories històriques a les oficines de les administracions del Sistema Regió i la comunicació oficial en forma bilingüe i arrecorda de manera específica que provedirà a traduccions de les denominacions dels organismes i estructures organitzatius del Sistema Regió.

Protecció internacional: Lo dret de l'ús o l'adopció, si conforme a la normativa, conjuntament amb la denominació en la llengua o les llengües oficials, de les formes tradicionals i correctes de la tiponomàstica en les llengües oficials o minoritàries és present a tractats internacionals i altres instruments com la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (art. 10.2), lo Conveni Marc per a la Protecció de les minories nacionals (art. 11.3) o la recomanació n.3 de les Recomanacions de Oslo relatives als drets de les minories lingüístiques de l'OSCE de 1998, que preveu la implicació econòmica de les autoritats nacionals en la substitució dels cartells.

A2. Comunicacions institucionals bilingües

S'incorporarà una versió en català de l'Alguer a les comunicacions institucionals internes i la difusió d'activitats, la publicitat, la promoció, etc.

Referiment normatiu: La comunicació institucional bilingüe és prevista de l'article 12 de la lei regional de 3 de juliol de 2018, n. 22. Aqueixa lei també preveu que la Regió pugui subvencionar events culturals en català (art. 14).

Protecció internacional: L'article 10 de la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries recull l'ús de les comunicacions bilingües.

A3. Dret del ciutadà de comunicar en català de l'Alguer

Los algueresos tengueran sempre lo dret de comunicar en català de l'Alguer amb el Municipi, també en forma escrita. Les diferents administracions tenen de prendre les mesures necessàries per garantir la interlocució entre oficis i ciutadans.

Això implica que:

- a. Sigui previst com a preferencial lo títol de coneixement del català de l'Alguer, alhora de fer concursos i contractes amb els empleats del Municipi, per aplicar de manera més àgil los punt A1, A2, A3 i A4 d'aqueix document.
- b. Los empleats municipals tenen de tendre incentius de productivitat si se formen i participen als cursos de formació en català de l'Alguer.
- c. La pàgina web i la documentació virtual emesa del Municipi de l'Alguer serà disponible en català de l'Alguer. Lo Municipi sol·licitarà a la Regió Autònoma de Sardenya que inclogui una versió en català de l'Alguer dels continguts més importants de la pàgina pròpia.

Referiment normatiu: *L'artícul 10 de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22 preveu la presència en les oficines públiques de personal amb capacitat per respondre a les peticions del públic emprant la llengua de la minoria històrica (i lo català és una de les minories lingüístiques històriques, de tutelar segons la lei estatal 482/1999).*

Protecció internacional: *Lo dret a l'ús de la llengua minoritària als serveis públics locals (municipals), regionals i estatals, i a que les autoritats públiques acceptin i responguin en llengües minoritàries, "en proporció" a la mida relativa i lo nombre de minories és recollit al Conveni Marc per a la protecció de les minories nacionals (art. 10), així com a la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries de 1992 (art.10). A més, l'artícul 12 de l'Instrument d'Iniciativa Centreeuropea per a la protecció dels drets de les minories de 1994, hi afegeix lo dret que les autoritats responguin en lo mateix idioma. Les Recomanacions d'Oslo relatives als drets de les minories lingüístiques de l'OSCE n. 13 i 14 preveuen, a més mantindre los registres civils apropiats també en l'idioma de la minoria.*

A4. Dret dels administradors a comunicar en català de l'Alguer

En les assemblees del Consell Municipal del Municipi de l'Alguer, puc parlar en alguerés amb naturalitat. En tot cas, hi ha menester que lo Municipi prengui mesures per fer possible aqueix dret.

Per facilitar la comunicació i comprensió, preveure la traducció simultània o almanco la verbalització, durant les assemblees municipals.

Referiment normatiu: L'article 10 de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22 preveu lo dret de parlar en català dels òrgans electes i lo fet d'assegurar la presència de personal qualificat si és necessària una eventual traducció.

Protecció internacional: També preveuen aqueix dret les Recomanacions d'Oslo relatives als drets de les minories lingüístiques (la n. 15) de l'OSCE de 1998 i la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries (art. 10.2).

B. Toponomàstica, senyals i carrers

Lo Municipi de l'Alguer garantirà:

- a. Que la toponomàstica oficial sigui en català de l'Alguer, reconeixerà i catalogarà lo patrimoni lingüístic i toponomàstic de la ciutat;
- b. La modifica del regulament de la Comissió Toponomàstica per permetre de fer entrar a la mateixa comissió experts que puguin corregir les denominacions no correctes a l'*Istituto Nazionale Geografico*. Experts que entraran a les mateixes condicions dels altres membres;
- c. Una versió en català de l'Alguer en totes les indicacions dels carrers en ciutat i en les fraccions. Tengueran també una versió bilingüe totes les indicacions i senyals de tràfic que se troben al territori municipal de l'Alguer.

La Província de Sàsser, a petició del Municipi de l'Alguer, garantirà que les carreteres provincials tengueran dins del municipi de l'Alguer, la senyalística en format bilingüe en català de l'Alguer i italià.

La Regió Autònoma de Sardenya, a petició del Municipi de l'Alguer, garantirà que se provediran també en català de l'Alguer a les indicacions en los serveis públics regionals (per exemple los trens, los autobusos, hospitals, número de telèfon regional per les visites sanitàries, Parc Natural Regional de Port Comte, campanyes turístiques, etc).

Referiment normatiu: *L'artícul 13 de la lei regional de 3 de juliol de 2018, n. 22 reserva al Municipi de l'Alguer la competència en senyalística i toponomàstica en llengua autòctona.*

La lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22 (art. 13.4) estableix que lo Municipi de l'Alguer és plenament competent per deliberar i regular la toponomàstica i les denominacions oficials en català de l'Alguer i que la regió promou de manera coordinada amb l'ANAS Spa, les províncies i los municipis, la substitució de la senyalística als carrers per cartells bilingües (art. 13.6).

Protecció internacional: *Com és estat indicat en la proposta A1, l'ús en la cartelleria d'una llengua d'una minoria com és lo català de l'Alguer és promovida de tractats internacionals com la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries de 1992 (art. 10.2), lo Conveni Marc per a la protecció de les minories nacionals de 1994 (art. 11.3) i les Recomanacions d'Oslo relatives als drets de les minories lingüístiques de l'OSCE de 1998 (punt 3).*

C. L'escola, la clau del futur de l'alguerés

C1. **Formació dels docents:** Cada any s'oferirà la formació en català de l'Alguer als docents de les escoles alguereses, perquè alguns puguin ensenyar la llengua i altres ensenyar en llengua la pròpia matèria amb el mètode CLIL.

Se demanaran finançaments i suport tècnic per la formació a la Regió Autònoma de Sardènia i als governs dels altres territoris de llengua catalana. Se sol·licitarà la col·laboració a la Universitat de Sàsser i de Càller.

C2. **Petició d'un mínim de projectes docents en català:** Se sol·licitarà a la Regió Sardènia i a l'Estat italià la creïxita de l'ensenyament en català a les escoles de l'Alguer. Lo Municipi concentrarà esforços per aconseguir l'obertura d'un mínim de cinc classes que estudiguin en programes immersius en català de l'Alguer. En aqueixos programes, lo català de l'Alguer siguerà la llengua de relació amb tots los alumnes i amb les famílies que l'entenguin.

C3. **L'Escola superior:** Lo Municipi de l'Alguer sol·licitarà a la Regió Autònoma de Sardènia i a l'Estat italià que garanteixin que a l'escola secundària de segon grau lo català sigui una matèria d'ensenyament i que també hi hagi l'opció d'estudiar la resta de matèries en aqueixa llengua. També sol·licitarà que los cartells interns siguin en versió bilingüe italià - català.

Referiment normatiu: l'article 17 de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22 estableix que les institucions escolars inseriran en lo recorregut educatiu primari i secundari de primer grau, en horari curricular, l'ensenyament de les llengües de les minories històriques (lo català i lo sard) i l'ensenyament en aqueixes llengües (17.1). També diu que la Regió promourà la inclusió d'aqueixos ensenyaments en l'escola secundària de segon grau (17.2). La tria de les famílies per aqueixos ensenyaments s'exercirà en lo moment de la inscripció (17.4). La Regió mantenguerà financerament les institucions escolars de tots los ordres i graus que insereixin en la programació per un any escolar sencer l'ús, l'ensenyament i la utilització vehicular de les llengües de les minories històriques (17.6).

L'article 20 de la mateixa lei preveu que la Regió instituirà i assegurarà la contractació d'un elenc regional de docents amb capacitats per ensenyar en les llengües de les minories històriques (20.2). La Regió té d'assegurar, també després de la certificació dels docents, la formació i l'actualització de ellos (20.4).

L'artícl 25 preveu lo sosteniment de part de la Regió dels organismes privats que tenguin per objectiu l'estudi, formació, salvaguarda i promoció de les llengües de Sardenya i arrecorda de manera específica les que cerquin de "afavorir la transmissió intergeneracional".

Protecció internacional:

Cada cop és més acceptat als tractats i altres documents que tracten los drets humans de les minories que, quan estigui justificat o raonable, una llengua minoritària se té d'utilitzar com a mitjà d'ensenyament a les escoles públiques. Així se recull al Principi 1 dels Principis de la UNESCO sobre los idiomes i l'educació del 2003, al Conveni-Marc sobre la protecció de les minories nacionals (art.14) a la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (art. 8) i a l'artícl 4.3 de la Declaració de les Nacions Unides sobre los Drets de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses i lingüístiques, de 2010. A més, les recomanacions de l'11 a la 18 de La Haia relativa als drets educatius de les minories nacionals, de l'OSCE de 1996 preveuen que los estats tenguerven de proporcionar les instal·lacions adequades per la formació adequada dels professors en la llengua minoritària i tenguerven de facilitar l'accés a aqueixa formació.

D. Los mitjans de comunicació

D. Mitjans de comunicació.

a. Lo Municipi de l'Alguer donguerà suport, en l'àmbit de la lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22, a mitjans de comunicació escrits (en paper i virtuals), ràdio i audiovisuals en català de l'Alguer.

També la Regió Autònoma de Sardenya participarà activament en lo finançament de mitjans de comunicació escrits (en paper i virtuals), ràdio i audiovisuals en català de l'Alguer. Se vigilarà per una producció amb una qualitat d'imatge i so que faci que les transmissions siguin competitives.

b. La Regió Autònoma de Sardenya, amb petició del Municipi de l'Alguer, treballarà per la recepció dels canals i ràdios públics en català de Catalunya, País Valencià i Illes Balears.

a. Addicionalment, lo municipi farà un seguiment dels continguts disponibles en català i, en funció de l'oferta, demanarà a la Regió Autònoma Sardenya que ne faci producció per cobrir les necessitats existents;

b. La Regió Autònoma de Sardenya, amb petició del Municipi de l'Alguer, treballarà per modificar la Convenció RAI, per introduir los continguts en català de l'Alguer en l'espaci reservat a les minories històriques.

***Referiment normatiu:** La lei regional 3 de juliol de 2018, n. 22, estableix com a finalitat de la Regió Autònoma de Sardenya la promoció del "creixement i la difusió de les llengües en la societat, les institucions i los mitjans de comunicació". La lei estatal 15 de desembre de 1999, n. 482 preveu que en lo conveni entre lo Ministeri de comunicacions i la societat concessionària del servici públic de radiotelevisió i en lo contracte de servici consegüent tenen de ésser assegurades les condicions per la tutela de les minories lingüístiques. Lo mateix artícul preveu que les regions poden estipular condicions addicionals per la presència de les llengües d'aqueixes minories en la programació regional.*

***Protecció internacional:** Les minories tenen dret a que los mitjans públics utilitzin la llengua pròpia quan los poders públics intervenen en aqueix àmbit, com establert del Conveni-Marc sobre la protecció de les minories nacionals (art. 9), de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (art.11) i de les Recomanacions de Oslo relatives als drets de les minories lingüístiques de l'OSCE n. 8, 9, 10 i 11.*

E L'impuls institucional

E1. Promoció cultural

Sigueran línies d'actuació del Municipi de l'Alguer:

- a. Destinar una percentual adequada del balanxo municipal de la cultura i de la Fondazione Alghero a events, accions, activitats en català de l'Alguer i de promoció de la llengua;
- b. Endemés, lo català de l'Alguer siguerà un criteri de puntuació en la subvenció de música, teatre i literatura, etc.

Protecció internacional: Com se recull a l'article 12 de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries de 1992, en l'àmbit de les activitats i equipaments culturals, les autoritats públiques tenen de fomentar l'expressió i iniciatives pròpies de les llengües minoritàries, afavorir l'accés a obres produïdes en aqueixes llengües i afavorir la participació directa de representants dels parlants de la llengua regional o minoritària. A més també compromet a que, en la política cultural a l'estranger, se doni un lloc adequat a les llengües minoritàries.

E2. Intercanvis culturals amb els territoris catalanoparlants

- a. Lo Municipi de l'Alguer entrarà i participarà en aquelles redes culturals del domini lingüístic català que permetin la circulació d'estudents, artistes, etc. en llengua catalana a l'Alguer i dels algheresos als altres territoris del domini lingüístic, donant accés a un món cultural amb 10milions de parlants. Per exemple, recuper l'activitat dels Jocs juvenils esportius amb les ciutats agermanades de Tarragona.
- b. Lo Municipi de l'Alguer augmentarà la cooperació amb els àmbits de coordinació de parla catalana:
 - Promourà la presència i les activitats de l'Institut Ramon Llull a l'Alguer, especialment pels intercanvis culturals i de artistes.
 - Promourà pactes amb la Universitat de Sàsser perquè la universitat participi en la Xarxa Vives d'Universitats dels territoris del domini lingüístic català. Lo municipi fomentarà lo coneixement d'aqueixa reda entre los estudiants algheresos;
 - Promourà la informació sobre los intercanvis escolàstics (destinats a estudiants i ensenyants) i afavorirà que es produeixen per mitjà del contacte amb els centres escolàstics.

***Protecció internacional:** Lo Conveni-Marc per a la protecció de les minories nacionals i la Declaració de les Nacions Unides sobre los drets de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques de 1992 (art. 2.5) reconeix lo dret d'una minoria a establir i mantenir contactes llibres i pacífics a través de les fronteres, en particular amb persones o organitzacions amb les quals comparteixen una identitat ètnica, cultural, lingüística o religiosa, o un patrimoni cultural comú.*

E3. Promoció econòmica i turística

a. Lo Municipi elaborarà estratègies de màrqueting lingüístic que valoritzen lo pes econòmic de la llengua:

- a. Descomptes en les taxes municipals a les empreses que emprin la llengua (ensenya i publicitat);
- b. Presentació de projectes a la Regió Autònoma de Sardenya i a les altres institucions que permetin la difusió de la llengua i cultura en àmbit econòmic;
- c. Ús en los cartells turístics;

b. La informació als turistes, en tots los àmbits de competència (Municipi, Regió, Soprintendència arqueològica, Parc Natural Regional de Port Compte) se facilitarà també en una versió en català tant en format web com pels cartells.

c. Lo Municipi de l'Alguer elaborarà campanyes conjuntes amb la Càmera de Comerç per atraure lo turisme catalanoparlant i fomentar que comerciants i turistes se puguin comunicar en català.

d. Lo Municipi de l'Alguer demanarà a la Regió Autònoma de Sardenya i a l'estat italià que impulsin la llengua en tots los àmbits de la sua competència.

***Protecció internacional:** L'article 13.2, concretament a l'apartat b, de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries de 1992, anima al sector públic a dur a terme accions que fomenten l'ús de les llengües regionals o minoritàries en los sectors econòmics i socials que depenguin del sou control.*

E4. Millora de la Protecció Internacional

Lo Municipi de l'Alguer demanarà a l'Estat italià que ratifiqui la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries.

Lo Consell Municipal fixarà un orde del dia, fent també una petició a la Regió Autònoma de Sardenya, perquè continui fent pressió a l'estat perquè ratifiqui la CELROM.

Guida per la
promozione
del catalano
di Alghero
da parte delle
istituzioni pubbliche

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

Cosa posso fare per l'algherese?

Guida per la promozione del catalano di Alghero da parte delle istituzioni pubbliche.

L'algherese o catalano di Alghero è la lingua della città di Alghero. Durante più di 700 anni, gli algheresi abbiamo parlato ininterrottamente in catalano e abbiamo accolto i nuovi arrivati con la nostra lingua. Dagli anni 50/60 del secolo scorso, però, stiamo vivendo un processo di sostituzione linguistica in favore dell'italiano che ha fatto sì che molte generazioni di algheresi non trasmettano la lingua e che molti dei nuovi algheresi non la imparino. Nonostante questo, Alghero è una città con una cultura popolare molto viva.

La conseguenza di questa riduzione dei parlanti è che, oltre a essere una minoranza linguistica in Sardegna e in Italia, i catalanoparlanti di Alghero vediamo minacciata la nostra lingua. Il report EuroMosaic (The production and reproduction of the minority language groups in the European Union) già nel 1996 la situava tra le lingue minoritarie con minor riconoscimento, con 9 punti su una scala di 28, e ne riconosceva la situazione critica a livello di vitalità e riconoscimento come la peggiore tra tutti i territori di lingua catalana, compresa la situazione del catalano in Francia.

Le leggi attualmente in vigore, insieme alla corretta applicazione delle norme di protezione internazionale, dovrebbero consentire di gettare le basi per il recupero dell'algherese, con misure finalizzate alla sua tutela, valorizzazione e promozione. Parliamo della legge statale 15 dicembre 1999, n. 482, *Norme in materia di tutela delle minoranze linguistiche storiche*, e della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22, *Disciplina della politica linguistica regionale*.

Senza un'azione decisa della Pubblica Amministrazione sarà impossibile rivitalizzare l'algherese. Questa guida è indirizzata a persone che occupano incarichi di responsabilità presso le istituzioni pubbliche, del Comune di Alghero, della Provincia di Sassari, della Regione Autonoma della Sardegna e del Governo Italiano nell'isola.

Non sai cosa fare per l'algherese? Ti invitiamo a leggere le seguenti pagine!

Plataforma per la Llingua l'Alguer

A. Uso da parte dell'amministrazione

A1. Denominazione bilingue visibile

- In comune, negli uffici;
- Nelle società partecipate o istituzioni di cui fa parte;
- Nei mercati municipali;
- Nelle palestre municipali.

Riferimento normativo: L'articolo 10 della legge statale 15 dicembre 1999, n. 482 stabilisce che i comuni delle minoranze linguistiche possono accordare l'adozione dei toponimi in conformità alle tradizioni e usi locali, per accompagnare i toponimi ufficiali. L'articolo 8 della stessa legge prevede che negli uffici della pubblica amministrazione di questi municipi sia consentito l'uso della lingua della minoranza in forma sia orale che scritta. L'articolo 12 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 stabilisce che la Regione Autonoma della Sardegna promuoverà e sosterrà l'uso delle lingue minoritarie storiche presso gli uffici amministrativi del Sistema Regione, così come la comunicazione ufficiale in forma bilingue e ricorda, nello specifico, che si forniranno traduzioni delle denominazioni degli organismi e strutture organizzative del Sistema Regione.

Protezione internazionale: Il diritto all'uso o l'adozione, conforme alla normativa, insieme alla denominazione nella lingua o lingue ufficiali, delle forme tradizionali e corrette della toponomastica nelle lingue ufficiali o minoritarie è presente in trattati internazionali e altri strumenti legislativi come nella Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie (art. 10.2), nella Convenzione-quadro per la protezione delle minoranze nazionali (art. 11.3) o la raccomandazione n. 3 delle Raccomandazioni di Oslo sui diritti linguistici delle minoranze nazionali (OSCE 1998), ove si prevede l'implicazione economica delle autorità nazionali nella sostituzione dei cartelli.

A2. Comunicazioni istituzionali bilingui

Si aggiungerà una versione in algherese alle comunicazioni istituzionali interne e alla diffusione di attività, pubblicità, materiale promozionale, ecc.

Riferimento normativo: La comunicazione istituzionale bilingue è prevista dall'articolo 12 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22. La stessa legge prevede anche che la Regione possa sovvenzionare eventi culturali in algherese (art. 14).

Protezione internazionale: L'articolo 10 della Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie tratta l'implementazione delle comunicazioni bilingui.

A3. Diritto del cittadino a comunicare in algherese

Gli algheresi avranno sempre il diritto a comunicare in algherese con il Comune, anche in forma scritta. Le diverse amministrazioni devono prendere le misure necessarie per garantire l'interlocuzione tra uffici e cittadini.

Questo comporta che:

- a. Il titolo di conoscenza della lingua sia un requisito preferenziale nel contesto dei concorsi pubblici e i contratti per gli impiegati del Comune, per poter applicare in modo più efficiente i punti A1, A2, A3 e A4 di questo documento.
- b. Gli impiegati comunali devono ricevere incentivi alla produttività se si formano e partecipano ai corsi di formazione in catalano di Alghero.
- c. Il sito web e la documentazione virtuale emessa dal Comune di Alghero saranno disponibili in algherese. Il comune richiederà alla Regione Autonoma della Sardegna l'inclusione di una versione in algherese dei contenuti più importanti del suo sito.

Riferimento normativo: *L'articolo 10 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 prevede la presenza negli uffici pubblici di personale in grado di rispondere alle richieste del pubblico utilizzando la lingua della minoranza storica (e il catalano è una delle minoranze linguistiche storiche da tutelare secondo la legge statale 482/1999).*

Protezione internazionale: *Il diritto all'uso della lingua minoritaria nei servizi pubblici locali (municipali), regionali e statali, e il diritto alla risposta delle autorità pubbliche nella stessa lingua minoritaria, in proporzione alla misura relativa e al numero di minoranze, è contemplato nella Convenzione-quadro per la protezione delle minoranze nazionali (art. 10). Inoltre, l'articolo 12 dello Strumento dell'Iniziativa Centro Europea per la protezione dei diritti delle minoranze del 1994, aggiunge il diritto alla risposta delle autorità nella stessa lingua. Le Raccomandazioni di Oslo sui diritti linguistici delle minoranze nazionali n. 13 e 14 prevedono, inoltre, di mantenere i registri civili appropriati anche nella lingua della minoranza.*

A4. Diritto degli amministratori a comunicare in algherese

Nelle assemblee del Consiglio Comunale del Comune di Alghero, posso parlare in algherese con naturalezza. Ad ogni modo, è indispensabile che il Comune prenda le misure necessarie per rendere possibile questo diritto.

Per facilitare la comunicazione e comprensione, bisogna prevedere la traduzione simultanea o almeno la verbalizzazione in algherese, durante le assemblee municipali.

***Riferimento normativo:** L'articolo 10 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 prevede il diritto a parlare in catalano degli organi eletti e il fatto di garantire la presenza di personale qualificato nel caso sia necessaria un'eventuale traduzione.*

***Protezione internazionale:** Questo diritto è contemplato anche nelle Raccomandazioni di Oslo sui diritti linguistici delle minoranze nazionali dell'OSCE del 1998 (raccomandazione n. 15) e nella Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie (art. 10.2).*

B. Toponomastica, segnaletica e strade

Il Comune di Alghero garantirà:

- a Che la toponomastica ufficiale sia in catalano di Alghero, riconoscerà e catalogherà inoltre il patrimonio linguistico e toponomastico della città;
- b La modifica del regolamento della Commissione Toponomastica per consentire di integrare nella commissione esperti in grado di correggere le denominazioni errate dell'*Istituto Nazionale Geografico*. Questi esperti entreranno nella commissione alle stesse condizioni degli altri membri;
- c Una versione in catalano di Alghero in tutte le indicazioni stradali in città e nelle frazioni. Avrà una versione bilingue anche tutta la segnaletica stradale sita nel territorio comunale di Alghero.

La Provincia di Sassari, su richiesta del Comune di Alghero, garantirà che le strade provinciali nel territorio comunale di Alghero, siano dotate di segnaletica in formato bilingue in catalano di Alghero e italiano.

La Regione Autonoma della Sardegna, su richiesta del Comune di Alghero, garantirà la disponibilità di indicazioni in catalano di Alghero presso i servizi pubblici regionali (come per esempio i treni, gli autobus, ospedali, numero telefonico regionale per le visite sanitarie, Parco Naturale Regionale di Porto Conte, campagne turistiche, ecc.).

Riferimento normativo: *L'articolo 13 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 riserva al Comune di Alghero la competenza per quanto riguarda la segnaletica e toponomastica in lingua autoctona.*

La legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 (art. 13.4) stabilisce che il Comune di Alghero è pienamente competente per deliberare e regolare la toponomastica e le denominazioni ufficiali in algherese, e che la regione promuove insieme all'ANAS Spa, le province e i comuni, la sostituzione della segnaletica stradale con cartelli bilingui (art. 13.6).

Protezione internazionale: *Come già indicato nella proposta A1, l'uso di segnaletica nella lingua di una minoranza come nel caso del catalano di Alghero è promosso da trattati internazionali come La Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie del 1992 (art. 10.2), la Convenzione-quadro per la protezione delle minoranze nazionali del 1994 (art. 11.3) e le Raccomandazioni di Oslo sui diritti linguistici delle minoranze nazionali dell'OSCE del 1998 (punto 3).*

C. La scuola, punto chiave per il futuro dell'algherese

C1. **Formazione dei docenti:** Ogni anno si offrirà una formazione in catalano di Alghero ai docenti delle scuole algheresi, così che alcuni possano insegnare la lingua ed altri possano insegnare in lingua la propria materia con il metodo CLIL.

Si richiederanno dei finanziamenti e supporto tecnico per la formazione, alla Regione Autonoma della Sardegna e ai governi degli altri territori di lingua catalana. Si richiederà inoltre la collaborazione delle Università di Sassari e di Cagliari.

C2. **Richiesta di un minimo di progetti docenti in catalano:** Si richiederà alla Regione Sardegna e allo Stato Italiano l'incremento dell'insegnamento in catalano nelle scuole algheresi. Il Comune concentrerà gli sforzi per ottenere l'apertura di un minimo di cinque classi che studino programmi immersivi in catalano di Alghero. In questi programmi, il catalano sarà la lingua di relazione con tutti gli alunni e con tutte le famiglie che lo capiscano.

C3. **Scuola superiore:** Il Comune di Alghero richiederà alla Regione Autonoma della Sardegna e allo Stato Italiano che garantiscano che nella scuola secondaria di secondo grado il catalano di Alghero sia materia d'insegnamento e che esista l'opzione di studiare le restanti materie in questa lingua. Inoltre, si richiederà che i cartelli di comunicazione interna siano in versione bilingue italiano - catalano.

Riferimento normativo: l'articolo 17 della legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 stabilisce che le istituzioni scolastiche inseriranno nel percorso d'istruzione primaria e secondaria di primo grado, in orario curricolare, l'insegnamento delle lingue delle minoranze storiche (il catalano e il sardo) e l'insegnamento di altre materie in queste lingue (17.1). Inoltre, vi si stabilisce che la Regione promuoverà l'inclusione di questi insegnamenti nella scuola secondaria di secondo grado (17.2). La scelta delle famiglie per questi insegnamenti dovrà esercitarsi al momento dell'iscrizione (17.4). La Regione manterrà finanziariamente le istituzioni scolastiche di tutti gli ordini e livelli che inseriscano, nella programmazione per un anno scolastico intero l'uso, l'insegnamento e l'utilizzo veicolare delle lingue delle minoranze storiche (17.6).

L'articolo 20 della stessa legge prevede che la Regione istituirà ed assicurerà la contrattazione di un elenco regionale di docenti capacitati per insegnare nelle lingue delle minoranze storiche (20.2). La Regione deve garantire, successivamente alla certificazione dei docenti, la formazione e l'aggiornamento degli stessi (20.4).

L'articolo 25 prevede il sostegno da parte della Regione degli organismi privati che abbiano per obiettivo lo studio, la formazione, salvaguardia e promozione delle lingue della Sardegna e ricorda in modo specifico quelle entità che cercano di "favorirne la trasmissione intergenerazionale".

Protezione internazionale:

È ogni volta più accettato, nei trattati e altri documenti che trattano i diritti umani delle minoranze che, sempre che sia giustificato o ragionevole, una lingua minoritaria si utilizzi come mezzo d'insegnamento nelle scuole pubbliche. Così è contemplato nel Principio 1 dei Principi dell'UNESCO sulle lingue e l'educazione del 2003, nella Convenzione-quadro sulla protezione delle minoranze nazionali (art.14), nella Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie (art.8) e nell'articolo 4.3 della Dichiarazione delle Nazioni Unite sui Diritti delle persone appartenenti a minoranze nazionali o etniche, religiose e linguistiche del 2010. Inoltre, le raccomandazioni dalla 11 alla 18 dell'Aia sui diritti educativi delle minoranze nazionali, dell'OSCE del 1996 prevedono che gli stati debbano proporzionare le infrastrutture adeguate alla formazione opportuna dei professori nella lingua minoritaria e dovranno facilitare l'accesso a questa formazione.

D. I mezzi di comunicazione

D. Mezzi di comunicazione.

a. Il Comune di Alghero darà supporto, nell'ambito della legge regionale 3 luglio 2018 n. 22, ai mezzi di comunicazione scritti (cartacei e virtuali), radiofonici e audiovisivi in catalano di Alghero.

Anche la Regione Autonoma della Sardegna parteciperà attivamente al finanziamento dei mezzi di comunicazione scritti (cartacei e virtuali), radiofonici e audiovisivi in catalano di Alghero. Si veglierà per una produzione con una qualità audio e video che faccia sì che le trasmissioni siano competitive.

b. La Regione Autonoma della Sardegna, su richiesta del Comune di Alghero, lavorerà per la sintonizzazione dei canali televisivi e radiofonici pubblici in catalano della Catalogna, La Comunità Valenciana e le Isole Baleari.

c. In aggiunta, il comune realizzerà un monitoraggio dei contenuti disponibili in catalano e, in base all'offerta, richiederà alla Regione Autonoma della Sardegna di produrne di nuovi per coprire le necessità esistenti.

d. La Regione Autonoma della Sardegna, su richiesta del Comune di Alghero, lavorerà alla modifica della Convenzione RAI, per introdurre i contenuti in catalano di Alghero nello spazio riservato alle minoranze storiche.

***Riferimento normativo:** La legge regionale 3 luglio 2018, n. 22 stabilisce come finalità della Regione Autonoma della Sardegna la promozione della "crescita e diffusione delle lingue nella società, nelle istituzioni e nei mezzi di comunicazione". La legge statale 15 dicembre 1999, n. 482 prevede che nella convenzione tra il Ministero delle comunicazioni e la società concessionaria del servizio pubblico di radiotelevisione e nel contratto di servizio derivante dovranno essere garantite le condizioni per la tutela delle minoranze linguistiche. Lo stesso articolo prevede che le regioni possano stipulare condizioni aggiuntive per la presenza delle lingue di queste minoranze nella programmazione regionale.*

***Protezione internazionale:** Le minoranze hanno diritto che i mezzi pubblici usino la loro lingua quando i poteri pubblici intervengono in questo ambito, come contemplato dalla Convenzione-quadro sulla protezione delle minoranze nazionali (art. 9), dalla Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie (art.11) e le Raccomandazioni di Oslo sui diritti delle minoranze linguistiche dell'OSCE n. 8, 9, 10 e 11.*

E Impulso istituzionale

E1. Promozione culturale

Il Comune di Alghero adotterà le seguenti linee d'azione:

- a Destinare una percentuale adeguata del bilancio comunale della cultura e della Fondazione Alghero a eventi, azioni, attività in catalano di Alghero e di promozione della lingua;
- b Inoltre, il catalano di Alghero sarà un criterio per l'attribuzione di punti per la sovvenzione nell'ambito di musica, teatro e letteratura, ecc.

Protezione internazionale: Come stabilito dall'articolo 12 della Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie del 1992, nell'ambito delle attività e delle attrezzature culturali, le autorità pubbliche devono fomentare l'espressione e le iniziative proprie delle lingue minoritarie, favorire l'accesso a opere prodotte in queste lingue e favorire la partecipazione diretta dei rappresentanti dei parlanti della lingua regionale o minoritaria. Inoltre, stabilisce anche l'impegno a dare l'adeguata importanza alle lingue minoritarie nell'ambito delle politiche culturali all'estero.

E2. Scambi culturali con i territori catalanoparlanti

- a. Il Comune di Alghero entrerà a far parte e parteciperà a quelle reti culturali del dominio linguistico catalano che permettano la circolazione di studenti, artisti, ecc. catalanoparlanti ad Alghero e degli algheresi verso gli altri territori del dominio linguistico, dandogli accesso a un mondo culturale con 10 milioni di parlanti. Per esempio, si propone il recupero delle attività dei Jocs juvenils esportius (Giochi giovanili sportivi) con le città gemellate di Tarragona.
- b. Il Comune di Alghero aumenterà la cooperazione con gli ambiti di coordinazione di lingua catalana:
 - Promuoverà la presenza e le attività dell'Institut Ramon Llull ad Alghero, in particolare per gli scambi culturali e degli artisti.
 - Promuoverà accordi con l'Università di Sassari affinché l'università partecipi nella Xarxa Vives d'Universitats dei territori del dominio linguistico catalano. Il comune fomenterà la conoscenza di questa rete tra gli studenti algheresi;

- Promuoverà le informazioni sugli scambi scolastici (destinati a studenti e insegnanti) e favorirà che questi abbiano luogo mettendosi in contatto con i diversi centri scolastici.

***Protezione internazionale:** La Convenzione-quadro per la protezione delle minoranze nazionali e la Dichiarazione delle Nazioni Unite sui diritti delle persone appartenenti a minoranze nazionali o etniche, religiose o linguistiche del 1992 (art.2.5) riconoscono il diritto di una minoranza a stabilire e mantenere contatti liberi e pacifici attraverso le frontiere, in particolare con persone o organizzazioni con le quali condividano una stessa identità etnica, culturale, linguistica o religiosa o un patrimonio culturale comune.*

E3. Promozione economica e turistica

a. Il Comune elaborerà strategie di marketing linguistico che valorizzino il peso economico della lingua:

- b.a Sconti sulle tasse municipali alle imprese che usino l'algherese (nelle insegne e nel materiale pubblicitario);
- b.b Presentazione di progetti alla Regione Autonoma della Sardegna e alle altre istituzioni che permettano la diffusione della lingua e della cultura in ambito economico;
- b.c Utilizzo della lingua nella segnaletica turistica;

b. Le informazioni ai turisti, in tutti gli ambiti di competenza (Comune, Regione, Sovrintendenza archeologica, Parco Naturale Regionale di Porto Conte) saranno disponibili anche in versione in catalano di Alghero, sia per i siti web, sia per i cartelli.

c. Il Comune di Alghero elaborerà campagne insieme alla Camera di Commercio per attrarre il turismo catalanoparlante e fomentare la comunicazione in catalano tra commercianti e turisti.

d. Il Comune di Alghero richiederà alla Regione Autonoma della Sardegna e allo stato italiano che promuovano la lingua in tutti gli ambiti di loro competenza.

***Protezione internazionale:** All'articolo 13.2, concretamente nell'appartato b, della Carta Europea delle Lingue Regionali o Minoritarie del 1992, si incita il settore pubblico a portare a termine azioni che fomentino l'uso delle lingue regionali o minoritarie nei settori economici e sociali che dipendono dal suo controllo.*

E4. Miglioramento rispetto alla protezione internazionale esistente

Il Comune di Alghero richiederà allo Stato italiano che ratifichi la Carta Europea delle Lingue regionali o Minoritarie.

Il Consiglio Comunale fisserà un ordine del giorno, richiedendo anche alla Regione Autonoma della Sardegna, affinché continui a fare pressione allo Stato per ratificare la CELROM.

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**